

Zsidó Ferenc

Kárász Nelli

Jaj, ismét egy nő! – gondolta bánatosan Vajda Gergely. Igen, Menyhárt Gizella. Egyedülálló asszony, ötvenes, állítólag közel tíz éve annak, hogy elvált s ideköltözött. Vajdának átfutott az agyán, hogy ez a nő azóta egyedül alszik, és kirázta a hideg. Megpróbálta felidézni magában az asszony hangját – az csakis zsörtölő, világfájdalmas lehet, gondolta rosszindulatú mosollyal –, de rájött, oly régen beszélt vele, hogy nem emlékszik rá. Ha jól tudom, a tejfeldolgozó üzemben dolgozik, két váltásban – próbálta összeszedni Vajda azt a keveset, amit tudott róla. Csak legyen itthon. Muszáj itthon lennie. Nem teheti meg velem, hogy ne legyen!

– Ki az? – hallotta a negyedik kopogtatásra.

– Vajda Gergely, az újságíró.

Szöszmötölés, kulcszörgés hallatszott, aztán kinyílt az ajtó.

– Nem bánom, jöjjön be, ha már bekopogott. Jobban is megválaszthatta volna az alkalmat. Ki hallott még ilyent, reggel nyolckor jönni ilyesmi miatt?

Vajon mire gondol? – csodálkozott el Vajda, de mielőtt megkérdezhette volna, az asszony folytatta:

– Délutános vagyok, ilyenkor szeretek tovább lustálkodni. Jöjjön, üljünk le a konyhában. Egy kávé is főzhetnék. Ugye iszik? Miért ne inna?!

– Köszönöm, ne zavartassa magát!

– Ha már bejött...

A kijelentés ismét nem volt feddő, csak egyenes. Hű, ezzel az asszonnyal nem lehet könnyű – futott át Vajda agyán.

– Gondolom, inkább magánemberként van itt, ugye? – kérdezte felvont szemöldökkel, úgy, hogy ő úgyszólván tudja, amit tud.

– Igen, vagyis egész pontosan magánriporterként... – mosolyodott el sejtelmesen Vajda.

– Hallottam, hogy elkezdett szaglászódni...

– Hallotta?

– Igen...

Atyaég! – döbbsent meg Vajda, hisz csak egy pár órája kezdtem el, s már tudják? Nem semmi!

– S hát kitől? – dadogta meglepetten.

Az asszony legyintett:

– Mindegy. Csak aztán nehogy baj legyen belőle!

– Baj?

– Vannak dolgok, amiket nem érdemes piszkálni. A régiek úgy mondták, már megbocsásson a kifejezésért, ne kavard a szart, mert bűdösödik...

– De hát én nem akarok semmi rosszat...

– Ki mondta, hogy rosszat akar? Lehet, hogy jó szándékú, de attól még sülnének el rosszul a dolgok! Hát ennyire nem ismeri maga az embereket?

Vajda egészen elbizonytalanodott a kioktató hangnemtől.

– Ami azt illeti... – motyogta.

– Na, jöjjön, üljön már le! – szólt rá az asszony.

– Köszönöm...

Menyhárt Gizella kitöltötte és elébe tette a kávé.

– Ha arról akar kérdezni, amire én gondolok, nyugodtan megspórolhatja a kérdést! – folytatta nemsokára kimért hangon. – Sokan megkérdezték már. Egyszerűen nincs kedvem.

– Miért? – kapaszkodott bele a szóközi szünetbe, csak sejtve, mire céloz az asszony.

– Elég volt. Elég volt a rosszból. Már mindent tudok a férfiakról. Az alatt a kilenc év alatt, amíg a férjemmel voltam, mindent megtudtam.

– Róla talán igen. De minden férfiról...?

– Hagyjuk ezt most. Akarja tudni, miért váltam el tőle? A drága fajhímetől?

Vajda bólintott, a „fajhím” szó zamatát ízlelgetve.

– A legszebb férfi volt a lengyárban. Amikor összekerültünk, azt hittem, megfogtam az Isten lábát. Aztán... Aztán lassan kezdtek kiderülni a turpisságok. Először csak az jutott el a fülemig, hogy a barátaival vetkőzőbárokba jár. A kedves haverokkal, ugye, csupa fajhím az is... Aztán cifrább dolgok is következtek. Sosem volt elég neki, amit tőlem kapott, folyton mások után koslatott. Lógó nyelvvel. Ne csodálkozzon, hogy így beszélek, ma is elfog a düh, ha eszembe jut.

Intett, hogy semmi gond, nem csodálkozik, sőt. Az asszony folytatta:

– Immár, ha belekezdtem, elmondok mindent. Nem mintha érdemes volna, mert maga is férfi...

Vajda megadóan mosolygott. Közben az asszony orra alatt előserkenő szörszálakat nézte: bizony, Menyhárt Gizellának diszkrét kis bajsza kezdett nőni. Nem csupán a férje, alighanem a hormonok is megréfták szegényt, gondolta kaján együttérzéssel.

– Egyszerűen nem lehetett kordában tartani! – tört ki egy nagy levegővétel után az asszony. – Sosem tudtam, hol jár. Nagy kártyás volt, mindig azzal ment el otthonról, hogy összeülnek egy partira valamelyik barátjánál. Hogy melyiknél? Majd meglátják. Mindig ködösített, nem engedte ellenőrizni magát. A szülei néhányszor megpróbálták kérdőre vonni, főleg az anyja – igaz is, elfelejtettem mondani, anyósomékkal laktunk, odalent a Kert utcában –, de nekik is azt mondta, bízzák rá, mit csinál. Szegény anyósom...! Ő szégyellte magát a fia helyett.

– Gyakoriak voltak a kilengések? – szúrta közbe óvatosan Vajda.
 – Ma sem tudom pontosan, igaz, immár nem is érdekel, hogy hányszor lépett félre. Diszkrétan, elegánsan csinálta. „Majd jövök, drágám!” Drágám! Volt pofája így indulni az épp soron lévő szeretőjéhez! Egyszer meglestem. Egyik „jóakaróm”, barátnőm súgta meg, hogy kihez ment. Nevet nem mondok, nem mintha megérdemelné a diszkréciót az a fehérnép. Persze az igazi hibás nem ő volt, hanem az én szépre hizlalt latrom...

– Meséljen! – kérte Vajda nyomatékosan.
 – Elmentem a fehérnép házához. Férjes asszony volt, fene tudja, annak is hol kujtorgott az ura! Az utca kapu nyitva volt, azon beosontam, s odalopódtam a szoba ablakához. Égett a villany, a sötétítő nem volt behúzva. Teljesen megfélekeztek a külvilágról, gátlástalanságukban a legminimálisabb óvintézkedést sem tettek. Belestem, hát ott ülnek az asztalnál. Tíz órára járt, fajhímem csak nemrég érkezhettek. Persze azért már ingujjra volt vetkőzve, előtte pohár és egy tál csöröge. Nagyon szerette a csörögét. Mondanom sem kell, hogy ez után az eset után soha többé nem sütöttem neki, az állatának!

Itt Menyhárt Gizella megállt, kifulladásra. Alig tudott uralkodni magán. Szerencséjére ekkor a fürdőszobában hangos kattanással megállt a mosógép, az asszony biccentett, hogy elnézést, mindjárt jön. Vajda a mosott ruhákra gondolt, az asszony bugyiira, s arra, hogy mióta nem voltak férfikézben azok a bugyik. Biztos elnyúlt, kopott jószágok, mert a nők is csak addig kényesek a fehéreneműjükre, amíg van, aki lehúzza róluk. Vagy nem? Kedve lett volna meglesni, persze mégse tette.

– Na és mit tett, amikor meglátta őket? – kérdezett vissza a megkezdett történetre, miután az asszony a fürdőből visszatért.

Menyhárt Gizella lehiggadva, csendes hangon folytatta:

– Először arra gondoltam, kiáltozni kezdek, összecsdíttem a szomszédságot, lebuktatom őket. Amúgy filmbe illően. A jó detektív tetten éri a bűnösöket. De aztán rájöttem, csak magamnak ártok. Röhögtetem magam, vagy sajnáltatom. Egyik se jó. Ekkor még nem akartam válni...

– Tehát? – nézett rá Vajda sürgetően.

– Támadt egy ötletem, melynek révén, gondoltam, megszégyeníthetem fajhímemet, s megmenthetem a házasságunkat. Én bolond! Én naiv bolond! Azt hittem...

– Milyen ötlete támadt? – próbálta visszatéríteni Vajda a beszélgetést a megkezdett történet irányába.

– Amikor beléptem az utca kapun, szemembe tűnt, hogy a kulcs fel van akasztva a kapu belső oldalán egy szögére, fölötte kis ellenző, hogy kívülről ne lehessen észrevenni. Másnál is lehet látni ilyent, manapság ez szerintem már nem túl biztontságos, hiába mondják, hogy csendes város a miénk. Na, odamentem, a kulcsot

zsebre tettem, aztán kifordultam a kapun, kerestem egy kisebb kavicsot, azzal megdobtam az ablakot, hogy zavarjam meg őket, s hazaszaladtam. Nem telt el húsz perc, hát érkezik ő is. Úgy látszik, rossz előérzete támadt, s faképnél hagyta a kurvát. Én már le voltam feküdvé. Bebújt mellém az ágyba, megpróbált kedveskedni, ölelgetni. Mondtam neki, hagyjon, fáradt vagyok. Hátat fordítottunk egymásnak, s aludtunk.

– Mást nem mondott? Nem vonta kérdőre? Nem patáliázott, nem dugta az orra alá a kulcsot?

– Nem.

Vajda kezdte nem érteni a dolgot:

– Hát akkor miért hozta el?

Menyhárt Gizella elnevette magát. Úgy tűnt, lassan megnyugodott. Belekortyolt kihűlt kávéjába, és szinte kívülállóként, közömbös hangon folytatta a történetet:

– Másnap, miután hazajött a gyárból, láttam rajta, hogy eszi magát, mondana is valamit, nem is. Megebédeltünk, elmosogattam, tettem-vettem a házban, egy szó nélkül. Vártam, hogy kirukkol-e. Hallgatott. Estefelé aztán megkérdeztem, hát kártyázni megy-e. Nagy kínlódva azt válaszolta, ma talán nem. Menj nyugodtan – mondtam neki, sokatmondóan a szemébe nézve –, ha kell, tudok adni egy kulcsot... Elvörösödött, gyorsan elfordult, de nem szólt semmit. Én se többet. Azt hittem, nyert pöröm van. Azt hittem, ezzel megfogtam. Pedig dehogy! Egy-két héttig megcsendesedett, kapcsolatunk is helyreállni látszott, de aztán megint kibújt belőle a koslathatnék...

Vajda elképedve hallgatta az asszony szavait. Tényleg így történt? Tényleg nem túloz?

– Többé nem került szóba a kulcs? – kérdezte meg aztán kíváncsian.

– Nem! Persze én elraktam jól. Ma is megvan. Nem jött érte a fehérnép... A férjem se kérte. Nem volt pofája hozzá. Ha kellett volna, a válásnál is fel tudtam volna használni bizonyítékként. De nem volt szükség rá...

– Érdekes...

– Hát... Kinek mi érdekes.

– Nem úgy értettem.

Sóhajtott, legyintett, majd folytatta:

– Még jó, hogy nem lett gyerekünk, nem kellett hallgassa a patáliákat... Bár, ami azt illeti, nem veszekedtünk olyan sokat. Inkább csak hallgattunk, konokul, sértetten...

– Azért párszor csak kiborult a bili...

– Ki, ki! Egyszer majdnem elköltöztem. Pontosán emlékszem, a nyolcadik évben volt, aztán utána még lehúztunk szinte kettőt...

– Mivel győzte meg, hogy maradjon?

– Össze voltam csomagolva, bejelentettem, hogy megyek. Térdre esett, rimánkodott, istenkedett, hogy soha többé, csak adjak még egy esélyt, s hogy imád, s hogy gyönyörű vagyok, s azok a kis cafkák a nyomomba se érhetnek... Levett a lábamról, na! Udvarolni, szépeket mondani nagyon tudott, én pedig gyenge voltam... Kár, mert ha kitarok elhatározásom mellett, szinte két évvel megrövidítettem volna szenvedésemet...

– Végül hogyan határozta el, hogy elválnak tőle?

– Sokat forgattam magamban a dolgot, sokat. Addigra már nagyon megromlott közöttünk a viszony. Rájöttem, egyszerűen nem tudok együtt élni a gondolattal, hogy a férjem mással... Tudja. Az egészben az volt a legrosszabb, hogy teljesen szemérmetlenül csinálta, nem támadt lelki furdalása.

– Biztos ebben?

– Miben lehettem én akkor biztos? Semmit sem mondtunk ki, nem beszélünk egymásnak magunkról, az érzéseinkről. Olyanná váltam, mint egy összekuporodott sündisznó.

– Szóval mi vette rá, hogy elszánja magát...?

– Tömören válaszolva: egy pofon. De az olyan volt, ahogy a nagykönyvben le van írva: szikrákat láttam tőle és beestem az asztal alá. Azelőtt sosem ütött meg, de akkor... Két percig szédelegtem, ő pedig kacagott rajtam. Volt pofája kacagni!

Vajda maga elé képzelte az asztal alól feltámolgató asszonyt, és szinte felkacagott maga is. Lám-lám, milyen jól megfér egymás mellett sajnálat és káröröm!

– Miért kapta azt a pofont? – kérdezte meg végül, komolyságot erőltetve magára.

– Miért... – legyintett Menyhárt Gizella. – Mondtam már magának, hogy a kimaradásait általában nem tettem szóvá. Egyszer azonban megláttam a motorbiciklijé csomagtartóján egy fehér női táskát. Ott felejtették, nekem pedig megakadt a szemem rajta. Kinyitottam, gumióvszer, pénz, de ami még fontosabb, a személyazonosság is benne volt. Ránéztem a fényképre, ismertem látásból az asszonyt, a férjem munkatársa volt. Nagyon kikeltem magamból. Már itt tartunk? Na állj meg, világ – gondoltam magamban –, most kiverem a díszhisztit! Férjem már el volt menve munkába, nemsokára én is indultam. Nem telt el egy óra, hát jön, hogy nem láttam-e a táskát. Milyen táskát, értetlenkedtem. Hát azt, amelyik a motorbicikli csomagtartójában maradt. Hazavitte egy munkatársát, az felejtette ott – bökte oda közben nyersen. Igen? – sisteregtem én is –, ha ott felejtette, mondd meg neki, hogy jöjjön érte, nálam megtalálja. Összevonta a szemét: Nem adod ide? Nem én! – válaszoltam. – Majd a gazdájának. Mindezt persze fojtott hangon beszéltek, nehogy a munkatársaim meghalljanak valamit. Amikor én kijelentettem, hogy nem adom, férjem idegesen megvonta a vállát, s elment. Délben már az ablakból láttam, hogy a kapusszoba körül ólálkodik a hölgyike. Megállj,

cafkája, kapsz te tőlem! – öntött el a méreg. Bevártam néhány munkatársamat, csoportosan indultunk a kapu felé. Amikor észrevett, zavarba jött, látszott rajta, hogy intene is, hogy lépjek oda, meg nem is. Gondolom, nem tudta, hogyan lehetne feltűnés nélkül elintézni a dolgot. Amikor egy vonalba értünk, s láttam, hogy nem mer mondani se bűt, se bát, hát jó hangosan odaszóltam: „Jaj, hát te vagy az, aki az urammal furikázott?! Rajtafelejtetted a motorbiciklin a táskádat a kotonokkal, nincs szükség rád?” Ahogy ezt kimondtam, egyszerre elvörösödött, valamit dadogott, hogy ne gondoljak olyasmit, azzal sarkon fordult, s elszaladt.

– Érdekes – vetette közbe Vajda –, azt mondta, a kulcsos rajtakapás alkalmával azért nem akart patáliát csapni, mert elsősorban maga vált volna nevetségessé. Akkor hát ebben az esetben miért választotta ezt a módszert?

– Hát, ez sokkal későbbi történet. Ekkor már a kétségbeesés beszélt belőlem...

– Na és mi lett a vége?

– Férjem csak estére került haza, dühösen, mint egy állat, ilyennek sose láttam azelőtt, megkaptam tőle azt a pofont, és csak vissza kellett adjam a táskát...

– Olyan biztos volt benne, hogy a férje tényleg megcsalta azzal az asszonnal?

– Ekkor már nem volt túl nagy jelentősége.

– Miért?

– Mert már elhatároztam, hogy beadom a válókeresetet.

Vajda döbbenet hallgatta az asszony szavait.

– Még csak annyit – szólalt meg kisvártatva újra Menyhárt Gizella –, hogy a tárgyaláson az anyósom és az apósom voltak a tanúim. Ilyent se gyakran lehet hallani, ugye? Ne féljen, el is választottak nyomban...

– A férje?

– Ő nem akart válni! A bíróságon esküdzött, hogy szeret engem, s hogy soha többé nem fog félrelépni, mert én vagyok az igazi. Szerepelni, azt tudott...

Vajda hümmmentett, megcsóválta a fejét. Rövid szünet után folytatta a kérdezősködést:

– És amikor végül kimondták a válást?

– Kijött belőle a vadállat... Ugye, anyósomékkal laktunk egy házban, de külön háztartásban voltunk egy szoba-konyhás részben, amit mi rendeztünk be. A bíróság kimondta a vagyonmegosztást, erre ő mindent kettőbe vágott, amit közösen vettünk: az asztalt, a székeket, az ágyat, a kanalakat-villákat... Elhasította a függönyöket... S aztán kirakta az egészet a konyha közepébe, hogy: Na, ez a tiéd, Gizi...

– Hú, nem semmi... S maga?

– Nem szóltam semmit. Elegem volt. Az se bántam volna, ha semmit se hozhatok el... Elköltöztem. Volt egy kis félretett pénzem, abból lefizettem ennek a lakásnak az előlegét, azóta menegetnek a részletek. Anyósom titokban utánam

hozott pár ott maradt ágyneműt, apróságokat, amiket véletlenül megkímélt a fia... És kérte, egyre csak kérte a bocsánatot szegény...

- Félt tőle? Mármint a férjétől.
  - Ekkor igen. Milyen férfi az, amelyiktől félni kell?
  - Hát...
  - Mintha én lettem volna hibás az egészért... Hogy tönkretettem a nyugodt kis életét a válással... Azt hitte, egy egész életen át tart, hogy ő félrekefél itt-ott, és én otthon vasalgotom az ingeit, mosom a gatyáit, jó képet vágok mindenhez...
  - Sokan megteszik...
  - Igen. Sok nő tűr, tudom.
  - Nem csak nő...
  - Én is tűrtem, amíg úgy gondoltam, hogy van értelme... De aki másodszor, harmadszor is vétkezik, annak már nem szabad megbocsátani, mert ezzel azt jelzed: nyugodtan folytathatja... Hány ilyen családot látok, ahol a férfi élhetetlen tekerő, az asszony azonban csak nyel, mert úgy gondolja, így egyben tudja tartani a családot! Mert a gyerekek, ugye... Pedig ha a sarkára állna, s patáliázna, talán ki tudna csikarni egy kis változást a férfiből... Akit mindig kiszolgáltatnak, az ellustul!
  - Maga megpróbált a sarkára állni, de a férje mégsem változott meg...
  - Nem. Ezért hagytam el.
  - Nem lett volna jobb...?
  - Nem! Mi jöhetett volna még? Elviselni még több verést, megalázást? A szána-kozó, kárörvendő tekinteteket?
  - Nem bánta soha?
  - Mit bánjak, hogy nincs, aki megalázzon?
  - Hogy nincs, akihez egy szót szólni, akihez hozzábújni...
  - Addig se nagyon volt, amíg együtt voltunk...
  - Egyesek azt mondják, jobb rosszal, mint rossz nélkül...
  - Úgy látszik, én nem tartozom az egyesek közé...
- Atyaég! – gondolta magában Vajda. Ez aztán megátalkodott asszony! Nem könnyű eset... A szavajárásából ítélve biztosan úgy odamondogatott párszor a férjének, hogy az nem tette ki az ablakba... És lehet, nem ez volt a megfelelő módszer. Mert hát embere válogatja... Ha egy kicsit fineszesebb... Ha egy kicsit félreteresi a büszkeségét... De félre lehet tenni?
- Lehet, meg kellett volna próbálni kacérabbnak, kedvesebbnek lenni... – mondta bizonytalanul.
  - Volt olyan is... De aztán... nem volt erőm játszani a szenvedélyt. Amikor tudtam, hogy egy órával azelőtt még más nő bugyijában matatott...
- Lehajtotta a fejét, elhallgatott. Látszott rajta, a felidézett emlékek ennyi év után is letaglózzák. Vajda cöccögtetve csóválta a fejét.

- És azóta?
  - Hála Istennek, nem zaklatott. Nem is nagyon találkoztunk. Ha az utcán meglátjuk egymást, elfordítjuk a fejünket...
  - Nem így értettem! Azóta nem is volt más férfi...?
  - Mondtam már az elején, hogy nem kell. Elég volt. A férfiak mind a faszukkal gondolkodnak, már bocsánatot a kifejezésért. Az is, amelyiknek nincs...
  - Hát, azért...
  - Jól megvagyok magamban, akkor kelek, akkor fekszem, amikor akarok, nem kell hallgassam a horkolását, krakogását, a bőfögeit, a fingódozásait, mert ami férfi, az mind gusztustalan!
- Vajda megpróbált közbeszólni, de nem jutott szóhoz, az asszony olyan vehemenssen folytatta:
- Nem leszek én többé rabszolgája a teremtés koronájának! Hogy leshessem az óhaját, hogy mikor méltóztatik hazajönni, hogy milyen ételt szeret, hogy mikor áll fel neki!
  - Na de...
  - Mondom: a férfi csak a hasával s a faszával tud szeretni!
  - Nem gondolja, hogy ez azért túlzás?
  - Nem gondolok semmit!
- Vajda megirtóztatva állt fel az asztaltól. A száján volt, hogy a férfiak nevében kikéri ezt a negativista általánosítást, de aztán rájött, nem érdemes. Úgysem tudná meggyőzni. Hm, kombinált tudálékoskodva, ez a Menyhárt Gizi olyan, mint Kárász Nelli. Apáca típusú.
- Megvonta a vállát, az ajtóhoz lépett, elköszönt az asszonytól azzal, hogy csöppet se féljen, a történetre csak amolyan általánosításszinten van szükség, nevek nélkül, lecsupaszítva, felismerhetetlenné téve, hisz nem akar botrányt okozni. Menyhárt Gizella bólintott, hogy persze, gondolta, nem is tartott attól, hogy Vajda viszsza akarna élni vele, ahhoz túl sok vaj van az ő fején is, de nem csoda, hisz férfi.
- Vajda megütközve nézett a ködösen célozgató asszonyra, és éppen ki akart fordulni az ajtón, amikor az odaszólt, várna egy csöppet. Belépett a szobába, s kiszáradva visszajött, kezében egy kapukulccsal.
- Ezt tegye el jól – mondta –, még szüksége lehet rá.
- Vajdának nem volt ereje visszautasítani, engedelmesen kinyújtotta a kezét a kulcs után, majd zsebre vágta. Aztán úgy gondolta, mégse mehet el így.
- Kárász Nelli! – szólt hát vissza még az ajtóból, de az asszony értetlen csodálkozással nézett vissza rá. Nem baj, legyintett Vajda, s elhagyta a lakást.